

พระพุทธศาสนากับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. สุรพล สุยะพรหม*

ความนำ

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัดการศึกษาอุดมศึกษาครบรอบปีที่ ๕๐ และได้มีปรากฏการณ์ที่สำคัญเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในปีนั้น ด้วยกล่าวคือ ได้มีการตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ พร้อมกันนั้น ประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเรียกขานกันว่า รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน จึงได้มีการจัดงาน ๕๐ ปี อุดมศึกษาของมหาวิทยาลัย ดังที่ประชาคมของมหาวิทยาลัยได้ร่วมเฉลิมฉลองเหตุการณ์นั้นไปเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว

เมื่อล่วงมาได้อีก ๑๐ ปีต่อมา กล่าวคือ เมื่อถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มหาวิทยาลัยได้จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาครบรอบปีที่ ๖๐ ประจวบเหมาะับประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ล่าสุด ซึ่งผู้เขียนถือโอกาสนี้ร่วมเฉลิมฉลอง ๖๐ ปีอุดมศึกษา มจร. ด้วยการเขียนบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดงานสำคัญครั้งนี้ด้วย

พระพุทธศาสนาได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็น “ศาสนาประจำชาติ” เพราะเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่เกือบ ๙๕ เปอร์เซ็นต์นับถือ โดยถือว่าพระพุทธศาสนา เป็นวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่มีการสถาปนาความเป็นประเทศไทยขึ้นมาแล้ว และที่สำคัญยิ่ง จากประวัติศาสตร์ของไทยพบว่า พระมหากษัตริย์ของไทยแทบทุกพระองค์ได้ตรัสถึง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาว่า เป็นศาสนาประจำชาติ ซึ่งก็ยืนยันถึงความเป็นจริงในเรื่องดังกล่าวนี้ได้อย่างไม่ต้องสงสัยเลย

* หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

๓๕๘ รวมบทความทางวิชาการ เรื่อง “มหาจุฬาวិชาการ”

แม้การร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑๘ นี้ได้มีชาวพุทธจำนวนมากพร้อมมรรณงค์ให้มีการบรรจุถ้อยคำว่า “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย” แต่ก็ไม่สำเร็จดังที่ชาวพุทธพึงประสงค์ จะด้วยเหตุผลอะไรก็แล้วแต่ที่นำมากล่าวอ้างในการไม่บัญญัติถ้อยคำนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งก็เป็นเรื่องที่มีการโต้เถียงกันมากในสังคมไทยและนำไปสู่ความแตกแยกทางความคิดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และผู้เขียนเข้าใจว่า ตราบใดที่ยังไม่มีการบัญญัติว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ให้สอดคล้องกับความ เป็นจริงของสังคมไทยแล้ว ตราบนั้นการถกเถียงกันเรื่องนี้จะยังไม่สิ้นสุดอย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้รับความเห็นชอบโดยการลงประชามติของคนไทยทั่วประเทศ และได้มีการประกาศใช้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว^๒ จึงควรได้มาตรวจสอบเนื้อหาสาระของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ว่า มีข้อความเรื่องใดบ้างที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพระพุทธศาสนา ซึ่งผู้เขียนจะขอไล่เรียงไปตามลำดับเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งขอคิดเห็นประกอบเพิ่มเติม

ชื่อของรัฐธรรมนูญ : บ่งบอกความเป็นประเทศนับถือพระพุทธศาสนา

รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีชื่อซึ่งเรียกเป็นทางการว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” ซึ่งมีการใช้คำว่า “พุทธศักราช” โดยไม่ใช่ “ศักราช” อื่นๆ นั้น ก็แสดงนัยให้เห็นชัดเจนว่าบ้านเมืองนี้เป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนา เพราะมีการนับศักราชตามปีที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานล่วงมาแล้ว ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประเทศไทย และแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของพระพุทธศาสนาในสังคมไทยได้ประการหนึ่ง เพราะแม้แต่ประเทศที่ประกาศว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ในบางประเทศก็ใช้ “คริสต์ศักราช”

^๑ ได้มีการออกเสียงประชามติของประชาชนชาวไทยทั่วประเทศ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ โดยมีประชาชนให้ความเห็นชอบโดยเสียงข้างมาก.

^๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ และได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐.

เป็นชื่อเรียกรัฐธรรมนูญของตน

คำปรารภของรัฐธรรมนูญ : บอกศักราชตามแนวพระพุทธศาสนา

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บอกศักราชหรือบอกวันเดือนและปีที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญเป็นภาษาบาลีไว้ว่า

“ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนกาลเป็นอดีตภาค ๒๕๕๐ พรรษา ปัจจุบันสมัย จันทรคตินิยม สวรรคตพัตสร สาวันมาส ชุณหปัภษ์ เอกาทสัทธิถี สุริยคติกาล สิงหาคมมาส จตุวิสติมสุรทิน ศุกรวาร โดยกาลปริเฉท”

ถอดความได้ว่า ขอความสุขสวัสดิ์จงมีแก่ท่านทั้งหลาย บัดนี้ เมื่อนับกาลเวลาทางจันทรคติตรงกับวันขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๙ ปีกุน และนับทางสุริยคติตรงกับ วันศุกร์ที่ ๒๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐^๖

ชาวพุทธได้รับการคุ้มครอง

มาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้บัญญัติว่า “ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน”

ความในมาตรานี้แสดงนัยให้เห็นว่า ชาวพุทธทั้งที่เป็นพระภิกษุสามเณร (รวมถึงภิกษุณีถ้าจะมี) อุบาสก อุบาสิกา ชาย-หญิง ได้รับการคุ้มครองทั้งสิ้น โดยเฉพาะพระภิกษุ สามเณร แม้จะไม่มีสิทธิทางการเมืองในวันเลือกตั้ง แต่กฎหมายรัฐธรรมนูญก็คุ้มครองไว้ด้วยและคุ้มครองเสมอเหมือนบุคคลอื่นๆ ในสังคมไทย ที่ผู้เขียนยกประเด็นนี้มากล่าว เพราะหลายครั้งที่ผ่านมา สิทธิที่จะพึงมีพึงได้ของพระภิกษุสามเณรจากรัฐดูเหมือนว่าได้รับน้อย ไม่เต็มที่ เช่น การศึกษา และได้รับบริการจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเรื่องเหล่านี้ในคราวต่อไปหากมีปัญหาว่า ไม่ได้รับการคุ้มครอง ดูแลรักษาเท่าที่ควรจะเป็น ก็เหมาะสมแล้วที่ชาวพุทธ โดยเฉพาะพระภิกษุสามเณร

^๖ ผศ.ดร.โกนิญฐ์ ศรีทอง หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์ เปรียญธรรม ๗ ประโยค แห่งสำนักเรียนวัดเบญจมบพิตร เป็นผู้ถอดใจความนี้ให้.

๓๖๐ รวมบทความทางวิชาการ
เรื่อง “มหาจุฬาวិชาการ”

จะเรียกร้องให้ภาครัฐคุ้มครองให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับนี้

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ

มาตรา ๙ บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นอัคร-
ศาสนูปถัมภก”

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศทั่วโลกหากมีการบัญญัติว่า ประมุขของตนนับถือศาสนา
อะไร ก็จะมีบัญญัติลงไปว่า ศาสนาที่ประมุขของตนนับถือนั้นเป็นศาสนาประจำชาติ เพราะมี
ความสอดคล้องกันไปในตัวของมันเอง แต่ที่ประเทศไทยนี้กลับทำในเรื่องแปลกประหลาดมาก
เพราะรัฐธรรมนูญทุกฉบับของไทยบัญญัติไว้ชัดเจนว่า พระมหากษัตริย์ในฐานะทรงเป็นพระประมุข
ของชาติทรงเป็นชาวพุทธเท่านั้น แต่ครั้งจะเขียนให้ชัดเจนไปอีกว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนา
ประจำชาติ ให้สอดคล้องกับศาสนาที่องค์พระประมุขของชาติทรงนับถือกลับทำไม่ได้ มันขัดแย้ง
อยู่ในตัวมันเอง

แต่อย่างไรก็ตาม ก็ต้องถือได้อย่างมีต้องสงสัยแล้วว่า เมื่อประมุขของชาตินับถือศาสนา
ใดแล้ว ศาสนานั้นนั่นแหละเป็นศาสนาประจำชาติ เพราะสากลทั่วโลกเขาถือปฏิบัติและเขียนกันไว้
อย่างนี้ ดังนั้น นับเป็นความโชคดีที่ประเทศไทยมีการบัญญัติว่า องค์พระประมุขทรงเป็นพุทธมามกะ
เพราะสื่อนัยให้เห็นได้มากมายว่า เมื่อทรงเป็นพุทธมามกะ หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา
เป็นหลักธรรมที่ทรงนำไปปฏิบัติและเป็นแบบอย่างของคนไทยทั้งชาติ เช่น ทศพิธราชธรรม
ที่ทรงถือปฏิบัติที่คนไทยก็จะนำมาใส่ใจและถือปฏิบัติตามองค์พระประมุขของชาติไปด้วย

อีกทั้งการบัญญัติให้ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภกก็จะเห็นได้ว่า องค์พระประมุขของชาติ
นอกจากทรงมีพระราชภารกิจในทางการเมืองการบริหารประเทศแล้ว ยังทรงสนพระทัยและ
ทรงเอาใจใส่ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอีกด้วย

พระมหากษัตริย์ทางสถาปนาสมณศักดิ์สำหรับพระสงฆ์

มาตรา ๑๑ บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะสถาปนา-

ฐานันดรศักดิ์และพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์”

การสถาปนาฐานันดรศักดิ์ และการพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ที่มีมานานควบคู่กับสังคมไทยมาโดยตลอด^๔ เป็นที่รับรู้ของคนไทยทั้งชาติ แต่ที่เกี่ยวข้องกับวงการพระพุทธศาสนาโดยตรงก็คือ การที่พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมณศักดิ์ให้แก่พระสงฆ์ในประเทศไทย ทั้งแก่คณะสงฆ์ไทย (มหานิกายและธรรมยุต) คณะสงฆ์จีนนิกายและคณะสงฆ์อนัมนิกาย (พระอวูน) ที่เป็นการยกย่องเชิดชูการทำงานของพระสงฆ์ให้ปรากฏเป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นความพิเศษที่ว่า เมื่อพระสงฆ์ได้อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาแล้ว แนนอนที่สุดพระพุทธศาสนาย่อมตั้งมั่นได้อย่างถาวรในประเทศนี้ แต่การที่พระมหากษัตริย์องค์พระประมุขของชาติได้ทรงสถาปนาสมณศักดิ์โดยพระราชทานแก่พระสงฆ์นั้น ก็เป็นการยกย่องและสนับสนุนพระสงฆ์ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบให้ดำรงอยู่ในสมณเพศเพื่อเป็นกำลังสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา^๕

อีกทั้งถือได้ว่าการสถาปนาสมณศักดิ์ทำให้การปกครองคณะสงฆ์ของไทยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ทั้งนี้เพราะการที่พระมหากษัตริย์พระราชทานสมณศักดิ์แก่พระภิกษุรูปใด นั้นหมายความว่า พระภิกษุรูปนั้นได้รับมอบหมายหน้าที่ในการปกครองหมู่คณะไปพร้อมกันด้วย

ชาวพุทธมีเสรีภาพสมบูรณ์ในการนับถือศาสนาของตน

มาตรา ๓๗ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการนับถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติตามพิธีกรรมตามความเชื่อของตนเมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่พลเมืองและไม่เป็น

^๔ การสถาปนาสมณศักดิ์มีมาตั้งแต่สมัยพระมหาธรรมราชาลิไท แห่งกรุงสุโขทัย ดูรายละเอียดเรื่องนี้เพิ่มเติมได้ที่ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. **ประชุมนิพนธ์เกี่ยวกับตำนานทางพระพุทธศาสนา**. คณะสงฆ์วัดพระพิเรนทร์พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพพระเทพคุณาธาร (อดีตเจ้าอาวาส), ๒๕๑๔, หน้า ๑๖๖.

^๕ พระเมธีธรรมมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต และปัจจุบัน คือ พระธรรมโกศาจารย์), **ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ไทย**, (กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๑๒-๑๓.

๓๖๒ รวมบทความทางวิชาการ
เรื่อง “มหาจุฬาวិชาการ”

การขัดต่อความรักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าว ตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำใดๆ อันเป็นการริดรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายศาสนา ลัทธินิยมทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนาบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อที่แตกต่างจากบุคคลอื่น”

กฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรานี้ มีเรื่องที่น่าคิดมากกว่าสถานการณ์ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยในเวลานี้ พระสงฆ์ไม่สามารถออกรับบิณฑบาตจากพุทธศาสนิกชนได้ มีภาพที่น่าสังเวชและสลดใจยิ่งก็คือ ภาพพระสงฆ์กำลังบิณฑบาตมีทหารคุ้มครองอยู่ข้างหลัง แต่ถูกระเบิดกลางถนนขณะที่กำลังโปรดสัตว์ ภาพพระกำลังนอนกลิ้งอยู่บนพื้นถนน พร้อมกับทหารบาตรและปืนโตกระจัดกระจายไปทั่ว อีกทั้งชาวไทยพุทธที่อยู่ในบริเวณนั้น บ้านถูกเผาไล่ที่ ไม่ให้ชาวพุทธอยู่ในถิ่นนั้น ต้องไปอาศัยนอนตามวัดต่าง ๆ โดยส่วนมากก็นอนบนศาลาการเปรียญบ้าง กางเต็นท์นอนที่ลานวัดบ้าง นี่คือภาพจริงที่ปรากฏในผืนแผ่นดินของประเทศไทย

ดังนั้น ก็เพียงแต่หวังว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้คงจะช่วยคุ้มครองชาวไทยพุทธเหล่านี้มิให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดย้ายในการใช้เสรีภาพเพื่อนับถือพระพุทธศาสนา

ศาสนาที่ตนเองนับถือมาช้านาน ซึ่งคงต้องพิสูจน์ความศักดิ์สิทธิ์ในการบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้กันต่อไป

การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา

มาตรา ๗๙ บัญญัติว่า “รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน และศาสนาอื่น ทั้งต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดี และความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกของทุกศาสนารวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนา มาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต”

ความในมาตรานี้ มีหลายประเด็นที่เพิ่มเติมเข้ามาซึ่งไม่ปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ ก่อนหน้านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่ชาวพุทธเรียกร้องให้บรรจุพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยในมาตรานี้ แม้ขณะที่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) กำลังพิจารณาร่าง

รัฐธรรมนูญก็ได้แขวนมาตราไว้ก่อน เพราะความไม่ลงรอยกันในหมู่ สสร. ด้วยกัน และในที่สุดก็ไม่ได้บรรจุสิ่งที่ชาวพุทธเรียกร้องดังที่ทราบกันแล้วนั้น

มีเพียงถ้อยคำที่ดูเหมือนจะเป็นการประนีประนอมกับชาวพุทธที่เขียนเพิ่มเติมเข้ามาว่า “...(พระพุทธศาสนา) ที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน...” ซึ่งเป็นการเขียนรับรองข้อเท็จจริงว่า ชาวไทยถึง ๙๕ เปอร์เซ็นต์นับถือพระพุทธศาสนา และเป็นศาสนาที่มีมาคู่กับชาติไทย ซึ่งผู้เขียนเข้าใจว่า ตราบใดที่ยังไม่ได้มีการบรรจุพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ก็ยังคงเป็นการหมกหมมปัญหาเรื่องนี้อย่างไม่มีวันจบสิ้น เพราะเป็นการใช้ถ้อยคำที่ยังไม่ตรงกับต้องการของชาวพุทธ ซึ่งมีมากถึง ๙๕ เปอร์เซ็นต์ของประชากรชาวไทยทั่วประเทศ^๖

แท้ที่จริงการบัญญัติเรื่องนี้ไว้ในมาตรา ๗๙ ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นเรื่องที่สามารถแยกได้ดังนี้

๑. รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา รัฐก็ได้ให้ความอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาไปบ้างแล้ว แต่ยังถือได้ว่าเป็นการอุปถัมภ์ไม่เต็มที่ เพราะสามารถดูได้จากการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินของแต่ละปีงบประมาณ ที่มีตัวเลขในการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาค่อนข้างน้อยมาก ทั้งๆ ที่เมื่อนับเปอร์เซ็นต์คนนับถือแล้วมีมากถึง ๙๕ เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบเคียงกับบางศาสนาที่มีคนนับถือประมาณ ๔ เปอร์เซ็นต์ แต่ได้รับงบประมาณเกือบจะเท่ากับศาสนาที่มีคนนับถือมากถึง ๙๕ เปอร์เซ็นต์เลยทีเดียว นับเป็นเรื่องแปลกแต่จริงที่เกิดขึ้นแล้วในประเทศนี้

นอกจากนี้ เท่าที่ผ่านมา รัฐยังให้การอุปถัมภ์หรือส่งเสริมกิจการของพระพุทธศาสนาได้อย่างไม่ทั่วถึง ยกตัวอย่างที่มองเห็นเป็นรูปธรรมก็คือ การส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณร ที่ได้รับงบประมาณโดยเฉลี่ยต่ำกว่าบุคคลในสาขาอาชีพอื่นอย่างที่ไม่สามารถนับเทียบเคียงได้เลย

๒. รัฐต้องให้ความคุ้มครองพระพุทธศาสนา ทั้งการปกป้องคุ้มครองจากภัยภายนอก

^๖ ที่ประสงค์จะทราบรายละเอียดเพิ่มเติมโดยลึกๆ ว่า เหตุไรจึงไม่มีการบัญญัติพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ โปรดอ่านดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ ดุสิต โสภิตธา. **ทำไมรัฐธรรมนูญไม่บัญญัติคุ้มครองให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ.** (กรุงเทพฯ; โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗).

๓๖๔ **รวมบทความทางวิชาการ**
เรื่อง “มหาจุฬาวชิการ”

พระพุทธศาสนา ดังที่ยกตัวอย่างให้เห็นแล้วในเหตุการณ์ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยที่ พุทธศาสนิกชนถูกภัยคุกคามถึงแก่ชีวิตและทรัพย์สินมานับครั้งไม่ถ้วน รวมถึงภัยอันเนื่องมา จากการดูหมิ่นดูแคลนจากภายนอก ที่มีผลกระทบต่อจิตใจของชาวพุทธ และภัยภายในที่บาง ครั้งจะเห็นได้ชัดเจนว่า มีขบวนการภายในประเทศจ้องทำลายพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะพระสงฆ์ จะเป็นเป้าหมายให้ถูกโจมตีอยู่เสมอ อีกทั้งภัยอันเนื่องมาจากการบิดเบือนคำสอนในทาง พระพุทธศาสนา ซึ่งหลายเรื่องวงการพระสงฆ์ไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาเองได้ ต้องอาศัยกำลัง จากรัฐเข้าไปช่วยคุ้มครองและร่วมระงับปัญหาเหล่านี้ด้วย

๓. รัฐต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา อาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยโชคดีที่ไม่มีความบาดหมางหรือความขัดแย้งอันเนื่องมาจากการ นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน เพราะคนไทยโดยรวมรักสันติ อยากรอยู่ร่วมกันอย่างไม่มีข้อพิพาท ต่อกันอยู่แล้ว จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องมีการส่งเสริมให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างคนที่นับถือ ศาสนาต่าง ๆ ในประเทศนี้

๔. รัฐต้องสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและ พัฒนาคุณภาพชีวิต เรื่องนี้เมื่อดูจากสังคมไทยโดยรวมแล้วจะเห็นว่า วิถีชีวิตของคนไทยโดย ส่วนใหญ่จะมีการนำหลักธรรม และพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์เข้ากับวิถีชีวิตของ คนไทยอยู่แล้ว หากภาครัฐมีความตั้งใจจริงในการดำเนินการตามมาตรฐานของรัฐธรรมนุญ ก็ต้อง สนใจและเอาใจใส่อย่างจริงจังในการเผยแพร่ธรรมะของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชน เพราะหากรัฐ ดำเนินการได้เช่นว่านี้ ประชาชนคนไทยก็จะมีคุณธรรมนำชีวิต ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนา คุณภาพชีวิตที่ดีงามตามไปด้วยอย่างแน่นอน

พระภิกษุสามเณรถูกจำกัดสิทธิทางการเมือง

มาตรา ๑๐๐ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้อง ห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

มีประเด็นที่น่าคิดและน่าทำความเข้าใจในวงกว้างว่า ในรัฐธรรมนูญฉบับ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ และแม้ฉบับ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ได้บัญญัติให้ประชาชนชาวไทยมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บุคคลที่ไม่ไปใช้สิทธิโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิได้ย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ^๗ โดยนัยนี้ แสดงให้เห็นว่า สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิที่จำเป็นและสำคัญสำหรับพลเมืองไทยทุกคน หรือทุกสาขาอาชีพ มิเช่นนั้นรัฐธรรมนูญคงไม่บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของพลเมืองไทยทุกคนโดยแน่แท้

ผู้เขียนเองเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดปัจจุบันที่เป็น ๑ ใน ๑๒ องค์กรซึ่งต้องให้ความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญ โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอไว้ในประเด็นนี้ว่า ให้ตัด ภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช ออกจากมาตรา ๑๐๐ ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพราะถือว่า สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมือง และโดยสากลปฏิบัติก็ยอมรับกันทั่วโลกว่าพลเมืองของประเทศตน โดยปรกติให้มีสิทธิในการใช้สิทธิเลือกตั้ง

พระภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช บุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีวิจรรณญาณที่ดี หากรัฐสามารถให้บุคคลเช่นนี้เข้ามาใช้สิทธิเลือกตั้งก็น่าจะทำการการเมืองมีความสะอาดบริสุทธิ์เพิ่มเติมได้ ประเทศที่มีการบัญญัติให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ดังเช่น ประเทศศรีลังกา กัมพูชา และภูฏาน ต่างก็เปิดโอกาสให้พระภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช ในประเทศของตนออกไปใช้สิทธิในวันเลือกตั้งทั้งสิ้น ซึ่งมีผลทำให้พระพุทธศาสนามีความเข้มแข็งในประเทศเหล่านี้อันเนื่องมาจากเรื่องดังกล่าวนี้ก็เป็นได้อีกทั้งการออกเสียงเลือกตั้งของผู้ทรงศีล น่าจะเชื่อได้ว่า มีแนวโน้มไปในทางการส่งเสริมศีลธรรมและคุณธรรมทางการเมือง ประชาชนทั่วไปอาจถือเอาการออกเสียงเลือกตั้งของผู้ทรงศีลเป็นแม่แบบก็เป็นได้ บางทีเรื่องที่คนไทยคาดหวังไม่ให้มีระบบการเมืองน้ำเน่า ก็อาจเป็นจริง

^๗ มาตรา ๗๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐.

หรือเบาบางลงไปบ้าง

บทสรุป

รัฐธรรมนูญถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ที่ระบุถึงที่มาของอำนาจอธิปไตยของประชาชนชาวไทย การจัดสรรอำนาจในการบริหารหรือปกครองประเทศ รวมถึงการระบุถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของทุกคนในสังคมนี้ ซึ่งยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของประเทศไทยและต่อวิถีชีวิตของคนไทย ดังนั้น พระพุทธศาสนาที่ถือว่าเป็นสถาบัน ๑ ใน ๓ สถาบันที่สำคัญของชาติ ก็ได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ดังปรากฏเนื้อหาสาระที่ได้ประมวลมาแล้วนั้น

อย่างไรก็ตาม การที่ยังไม่ได้บัญญัติรับรองให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ก็ต้องถือว่า เจตนารมณ์ของชาวพุทธในประเทศไทยนี้ยังไม่ได้รับการตอบสนองจากผู้ร่างรัฐธรรมนูญ จึงเป็นสิทธิและหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนผู้รักพระศาสนาที่จะเสนอ และร้องขอให้มีการบัญญัติพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ตลอดไปจนกว่าจะได้บรรลุถึงเจตจำนงในเรื่องนี้ เพราะการบัญญัติเช่นว่านี้ เป็นการรับรองความจริงที่บังเกิดขึ้นในสังคมไทย และสังคมไทยจะได้รับประโยชน์จากการบรรจุพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติอย่างไม่ต้องสงสัยเลย

